

HAR VI RÅD TIL FREMTIDEN?

Perspektivmeldingens utfordringer

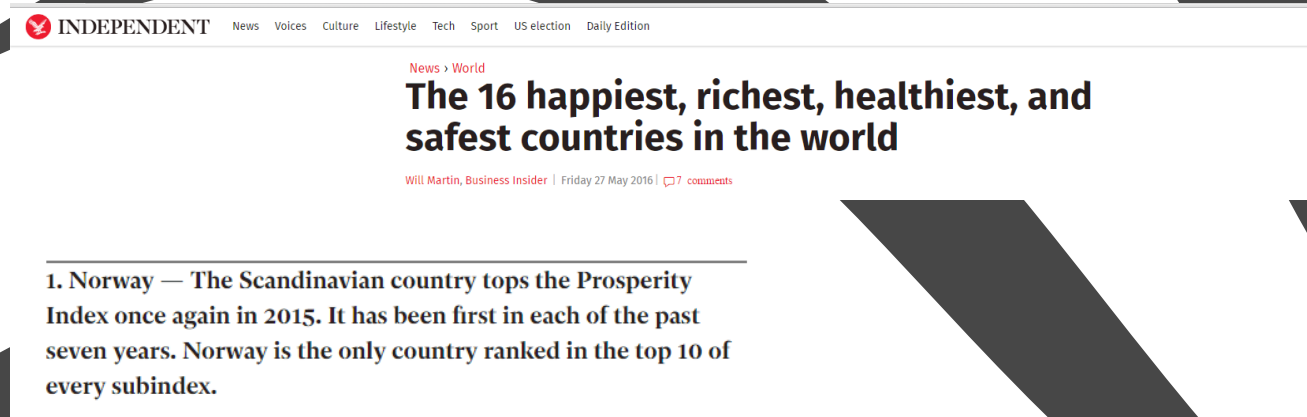

Årets perspektivforedrag Pensjonskassekonferansen 2018

17.4.2018

Christin Cr

Friest, likest, rikest, tryggest og lykkeligst

The screenshot shows the top portion of a news article on the Independent website. The navigation bar includes links for News, Voices, Culture, Lifestyle, Tech, Sport, US election, and Daily Edition. The article is categorized under 'News > World' and has a sub-header 'The 16 happiest, richest, healthiest, and safest countries in the world'. The author is Will Martin, Business Insider, and it was published on Friday, 27 May 2016, with 7 comments. The first paragraph of the article discusses Norway's position at the top of the Prosperity Index.

INDEPENDENT News Voices Culture Lifestyle Tech Sport US election Daily Edition

News > World

The 16 happiest, richest, healthiest, and safest countries in the world

Will Martin, Business Insider | Friday 27 May 2016 | 7 comments

1. Norway — The Scandinavian country tops the Prosperity Index once again in 2015. It has been first in each of the past seven years. Norway is the only country ranked in the top 10 of every subindex.

4

Francis Fukuyama: *Look to Denmark!*

- The rule of law
- A modern state
- Democratic accountability

Norge
Sveits
Danmark
New Zealand
Sverige
Kanada
Australien
8. Island
9.
10.
11. USA
Island
Sveits
Danmark
15. Argentina
16. Øst

Den nordiske modellen

Demokratier
Nordiske institusjoner
Premier

- Stor offentlig sektor
- Universelle ytelser
- Finansiering
-

Tillit
Rettsstat

Markedsøkonomi
Velferdsstat
Trepartssamarbeidet

«Kapitalistiske velferdsstater»

Konsensus, kompromiss og konflikt

år

er plan

mi

1894,

erastne,

Ulykkesforsikring – 1894

- Arbeidsformidling – 1906

og boligbanken – 1909

Den norske velferden

Mathilde Fasting, Marius Doksheim
og Eirik Vatnøy

CIVITA

1980-og 90-tallet:

«Nytt økonomisk system»

Svein Gjedrem

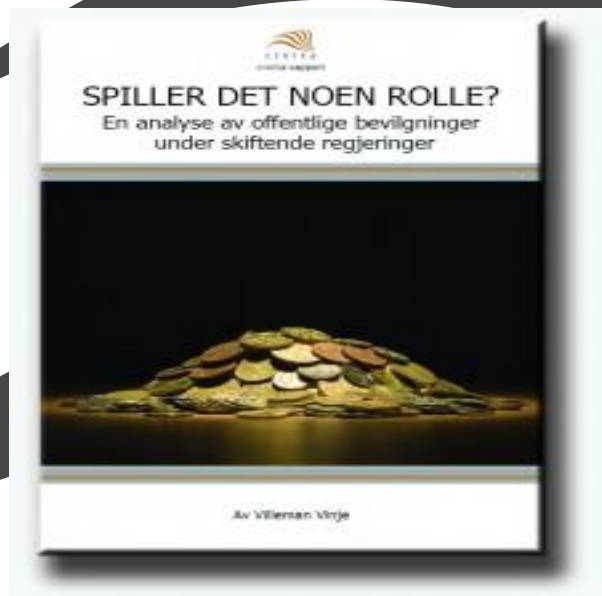
- Færre statlige redninger
- Mer næringsnøytral politikk
- Nye organisasjons- og tilknytningsformer
- Konkurranselov

... utdanningsreform

«Arbeiderpartiet ble et av Europas "minst dogmatiske sosialdemokratiske partier" og samarbeidet nesten alltid bedre med høyresiden enn med venstreopposisjonen.» Even Lange

Bred enighet om velferdspolitikken

...rdspolitikk som rolle i den norske velferdspolitikken
...nsiering, «utenfor» ... og effe

"Det har vært stor uenighet på mange områder i norsk politikk. Men sosial- og velferdspolitikken er ikke ett av dem." Francis Sejersted

Den nordiske suksessen

Høy vekst og sjenerøs velferdsstat

- Høy produktivitet
- Høy lønnsomhet
- Høy innovasjonsevne
- Høy arbeidskraftdeltakelse
- Høy utdanningsnivå
- Høy tillit
- Høy arbeidsmoral
- Høy arbeidsdyktig
- Høy arbeidsmotivasjon
- Høy arbeidsproduktivitet
- Høy arbeidsvelferd
- Høy arbeidsøkonomi

Norsk gullalder

mai-feiring på Karl Johan hvor Norges lengste barnetog bestående av de fleste Oslo-skoler går opp til slottsplassen og forbi Slottet torsdag. Fra slottsbalconen vinker kongefamilien.
FOTO: Vegard Grøtt / NTB scanpix

Britisk kåring: Norge er verdens rikeste og beste land

Norge er verdens rikeste og beste land å leve i, også når man måler i annet enn penger.

en uendel:
Norge er verdens rikeste og beste land å leve i, også når man måler i annet

rikeste og beste land

annonse

Hvorfor vises denne annonsen?

Hvorfor vises denne annonsen?

annonse

Gullalder for offentlig sektor

B. Strukturelt, oljekorrigert underskudd og forventet realavkastning av Statens pensjonsfond utland. Mrd. 2015-kroner

86 pst. er økte offentlige utgifter

«Partytime is over for Norway»

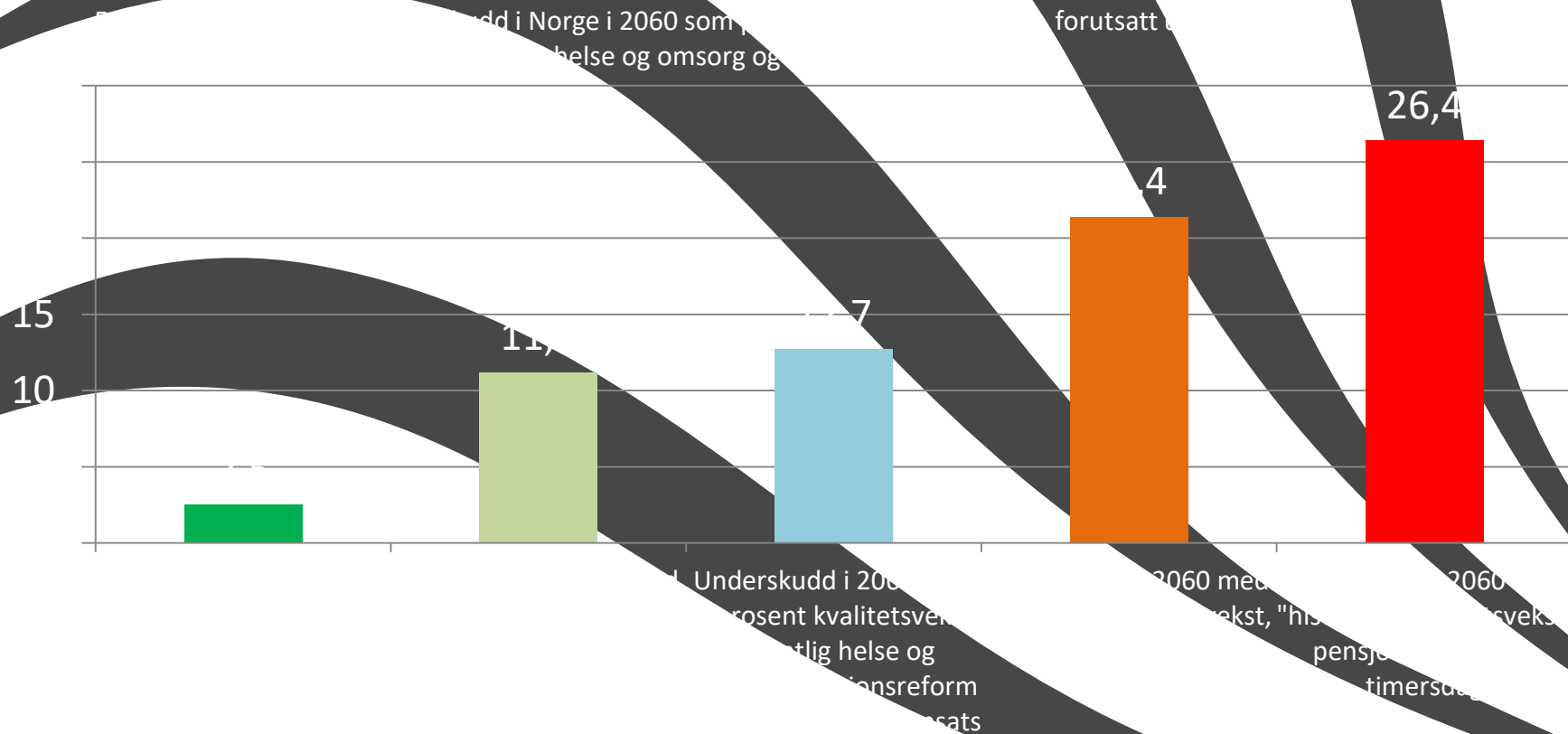
The Economist

vokser grad

- Flere eldre
- Flere unge utenfor arbeidsmarkedet
- På helserelaterte områder
- Flere
- Redusert
- Sektor?

Stort inndekkningsbehov

Fra særstilling til omstilling

digital gsm

- En mer produktiv og teknisk utvikling som fører til høyere lønnsutbetaling og høyere lønnsvekst

Valg underveis

Det er mulig å unngå kutt i offentlige tjenester eller økt skatt i fremtiden. I teorien.

Dette er egentlig en positiv melding til tross for at den er full av vakkerte tall, sa finansminister Siv Jensen (FrP) på pressekonferansen fredag i anledning regjeringens perspektivmelding – en øvelse der byråkratsene i Finansdepartementet undersøker bærekraften i statsfinansene neste tår fra i tid.

Hun viste til at Norge tross alt har mange i arbeid, at landet er et av verdens rikeste og at denne rikdommen er jevnt fordelt enn i mange andre land.

Det er forslaget at Jensen føler behov for å komme med noen litt oppsløpende ord. For tallene i meldingen har ikke samme beroligende effekt.

«Fem milliarder, det er et tall jeg vil dere skal huske» sa statsminister Erna Solberg.

Det er de kronene fremtidige finansministre må finne i budsjettene hvert eneste år etter 2020 enten i form av økte inntekter eller mer samonyng i form av reduserte utgifter, for at regjerykiet skal gå opp.

Politikerne trenger ikke vente så lenge med å se seg på å bruke mindre oljepenger. De nærmeste årene kan de i en normal konjunktursituasjon øke bruken av oljeinntekter med tre til fire milliarder kroner i året, går det frem av meldingen. De siste 15 årene er bruken økt med tolv milliarder kroner i året, og den har økt mest de siste årene. Avrenningsplanen starter med andre ord allerede til høsten.

Svært lite tyder på at den blir lett. Vårens landemeter har produsert stadig flere måler å bruke statens svinnende konstanttruss fra oljevirksomheten på. Ungdomsopptakene som har tatt til orde for reduserte utgifter, for eksempel kutt i sykkelan, er raskt blitt slått ned.

Når Jensen og Solberg pløier at de er optimister, har de på sett og vis sine ord i behold. Det er mulig å unngå kutt i det offentlige velferdsstatet eller økt skatt, også på lang sikt. Problemet er at det krever at nok så mange lykkelige sammenstøt av både økonomisk og politisk art, inntrer samtidig.

Høy pris på olje og gass fra 2020 og støver vil hjelpe litt. Høyere økningen på Oljefondet enn de tre prosentene regjeringen regner med, vil hjelpe mer. Men ingen av delene vil være i nærheten av å dekke opp for alle milliardene

Kommentar Bård Bjerkholt

som mangler. De store innsparingsmulighetene er de som ligger i økt sysselsetting og mer effektiv forvaltning.

Økt sysselsetting med ti prosent, sykker det årlige inntektsøkningen med tre milliarder kroner. Men hvordan fremtidige regjeringer skal få til det i robotterens tidsalder, er et godt spørsmål. Høy innvandring, spesielt fra land i Afrika, Asia og Latin-Amerika, vil ikke gjøre saken enklere.

Andelen av befolkningen som er i arbeidstid, er desuten på vei ned, ikke opp.

Økt effektivisering av forvaltningen skal bli krevene. Regjeringens forslag på å gjøre noe med skatteinnsamlingen, som er spredt rundt i landets kommuner, karte seg fast i et distriktssvep. Den fikk gjennomført en kommunereform, men den var til gjengjeld langt mer bekjeden enn den borde vært. Reformen hangler. Reformforslagene har desuten gitt merkbare forskyvinger i velgermassen. Senterpartiet, en av de største bremseløssene i norsk politikk, er også partiet som gir det best på meningsmålingene.

Øg dersom folk ønsker seg høyere standard på offentlige velferdstjenester, noe som ikke er en utvilsig antagelse, holder det ikke lenger med fem milliarder per år. Da er tallet nærmere ti.

Så det vil nok på sikt det beskrives i meldingens punkt 1.5.3 om fremtidens velferds-samfunn. «Politiske prioriteringer vil påvirke veksten i økonomien og avgjøre på hvilken måte offentlige finanser balanseres. Det er valg som vil måtte tas underveis.» Mitt tips er at fondet tappes først, deretter forsøker man med skatteøkninger. Når det viser seg ikke å fungere, kommer til slutt kuttene.

Bård Bjerkholt er kommentator i Dagens Næringsliv.
bard.bjerkholt@dn.no

Et pessimistisk syn

Så det vil nok gå slik det beskrives i meldingens punkt 1.5.3 om fremtidens velferds-samfunn: «Politiske prioriteringer vil påvirke veksten i økonomien og avgjøre på hvilken måte offentlige finanser balanseres. Det er valg som vil måtte tas underveis.»

Mitt tips er at fondet tappes først, deretter forsøker man med skatteøkninger. Når det viser seg ikke å fungere, kommer til slutt kuttene.

Bård Bjerkholt er kommentator i Dagens Næringsliv
bard.bjerkholt@dn.no

Mangler fem mrd. i året fra 2030

Løsningen er ikke å øke skattene, mener finansminister Siv Jensen.

MAKROØKONOMI

Tore Gjerstad,
Kristian Skard
og Einar Takla
Oslo

Norge mangler fem milliarder kroner fra å balansere statsbudsjettet hvert eneste år mellom 2030 og 2060, dersom statens inntekter og utgifter fortsetter å utvikle seg slik forventningene er i dag. Det viser perspektivmeldingen som finansminister Siv Jensen og

statsminister Erna Solberg la frem fredag. Meldingen viser de økonomiske utviklingsvektene i Norge i de kommende tiårene.

Viktige valg

I klarhet betyr dette at inntektene må økes eller utgiftene reduseres for å balansere statsbudsjettet.

Hovedbildet viser i denne meldingen er at det er fullt mulig for oss å håndtere det som vil komme. Det handler om at vi tar de riktige politiske valgene hvert år fremover. Det er grunnen til at denne regjeringen har hatt høy tryk på reformer. Det handler om å få en mest mulig effektiv bruk av

skattebetalernes penger, sier Jensen til DN.

Flere eldre

Frem mot 2030 vil statens utgifter øke markant som inntektene. Bakgrunnen kan i stor grad oppsummeres med følgende utviklingsvekt:

● Fremover vil eldre utgjøre en stadig større andel av befolkningen. Dette vil i seg selv føre til større kutt i utgifter i form av pensjonsutbetalinger. I tillegg vil en eldre befolkning øke utgifter til helser og omsorg, samtidig som klargrønnlaget reduseres i tidsen reformer. Det handler om å få en mest mulig effektiv bruk av

● Samtidig vil bidraget fra Oljefondet som andel av økonomien bli redusert, ettersom fondet fremover vil øke andelen i større og mindre økonomier.

Fremdriftsvektene i Perspektivmeldingen viser at denne utviklingen fører til at det hvert år fra 2030 vil oppstå et finansieringsbehov på 1,7 prosent av verdiskapingen i fastlandsøkonomien. Målt med dagens størrelse på fastlands-begrepet betyr dette rundt 50 milliarder kroner i året eller fem milliarder kroner per år.

Større arbeidsinnsats

Jensen mener økte skatter ikke er løsningen på utfordringen.

– Vi mener at skatt ikke er noe svar. Det er fullt mulig å hente ut gevinster her gjennom økt sysselsetting, bedre deltagelse i arbeidslivet, arbeidstid, turnusordninger og få flere fra å jobbe deltid til heltid, sier hun.

I meldingen pekes det nettopp på at økte skatter kan føre til at interessen for å jobbe gir ned. Resultatet blir da at finansieringsbehovet bare blir enda større. Helge Finansdepartementets beregninger vil økt arbeidsinnsats på 11 prosent føre til at finansieringsbehovet reduseres med tre milliarder kroner i året. Hvis flere kommer i arbeid fremfor tryggl, vil bidraget øke ytterligere.

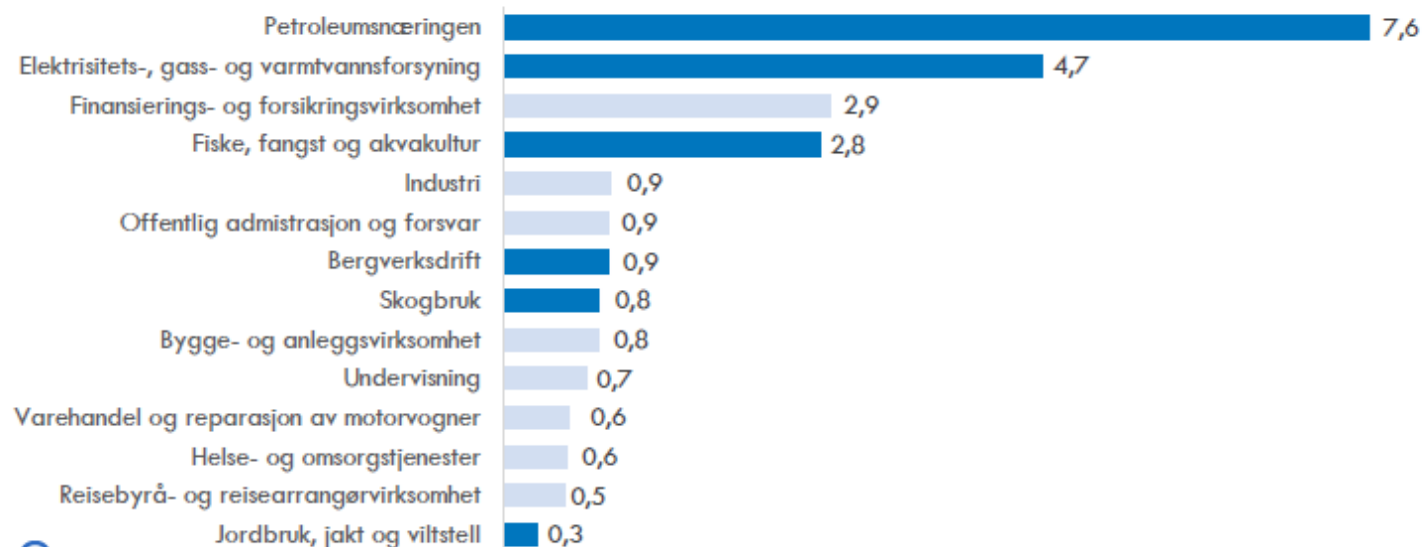
Et optimistisk syn

- Vi mener at skatt ikke er noe svar. Det er fullt mulig å hente ut gevinster her gjennom økt sysselsetting, bedre deltagelse i arbeidslivet, arbeidstid, turnusordninger og få flere fra å jobbe deltid til heltid, sier hun.

«Den nye oljen»

Petroleumsnæringen har høyest verdiskaping per sysselsatt

Verdiskaping per sysselsatt, Norges største næringer, 2016, mill. kr. per sysselsatt

Så hva nå?

Mer nøktern velferdsstat

Civita-notat
nr.25 2016

Hvordan redusere statens utgifter?

Innledning

Det har etter hvert vokst frem en erkjennelse i Norge om at statens utgifter ikke kan fortsette å vokse like raskt som de har gjort de siste årene. I tillegg vet vi at demografiske endringer, hovedsakelig i form av at vi blir flere eldre, vil legge økt press på offentlige budsjetter. Det mangler imidlertid konkrete forslag til hvor og hvordan statens utgifter kan reduseres. Dette notatet forsøker å komme med slike forslag. Notatet konsentrerer seg om utgiftsreduksjoner av en viss størrelse. Notatet prøver også å identifisere kutt som kan ha positive effekter utover bare å redusere statens utgifter, for eksempel i form av å gi bedre incentiver, økt arbeidsdeltakelse eller færre vridninger i økonomien.

Tiltakene i notatet er:

- Reform av sykepengeordningen: erstatte dagens arbeidsgiverperiode med en fast medbetaling over hele sykepengeperioden på halvparten av kostnaden, og innføre en egenandel på 20 prosent for arbeidstakeren: 18,5 mrd. kroner
- Likt nivå på dagpenger og helserelaterte ytelser i folketrygden, som en provenyngutral omlegging
- Omlegging av minsteytelsen i uføretrygden, i favør av enslige på bekostning av gifte og samboende
- Redusert tak på noen ytelser i folketrygden fra 6 G til 5 G: 7,5 mrd. kroner
- Økt avkorting av pensjon for gifte og samboende, med en økning for enslige, som gir en besparelse på 7 mrd. kroner
- Fjerning av statlig tilskudd til AFP i privat sektor: 1,9 mrd. kroner
- Reform av særaldersgrenser: 1,5 mrd. kroner
- Avvikle kontantstøtten og øke foreldrebetaling for barnehageplass: 2 mrd. kroner
- Gå tilbake til 9-årig grunnskole og 12-årig skolegang: 4 mrd. kroner
- Redusere bruk av fengselssone og øke bruken av fotlenke: 250 mill. kroner
- Fjerne CO₂-kompensasjonsordningen: 600 mill. kroner
- Ta oljenæringen ut av NOx-fondet: 900 mill. kroner
- Fjerne særtiltak for Nord-Troms og Finnmark: 1,2 mrd. kroner
- Fjerne fritak for moms på elektrisitet i Nord-Norge: 1 mrd. kroner
- Fjerne enkelte sælig skadelige fradrag: 1,7 mrd. kroner.

Lavere kvalitetsvekst

Kutt i sjenerøse velferdsordninger

Egenandeler

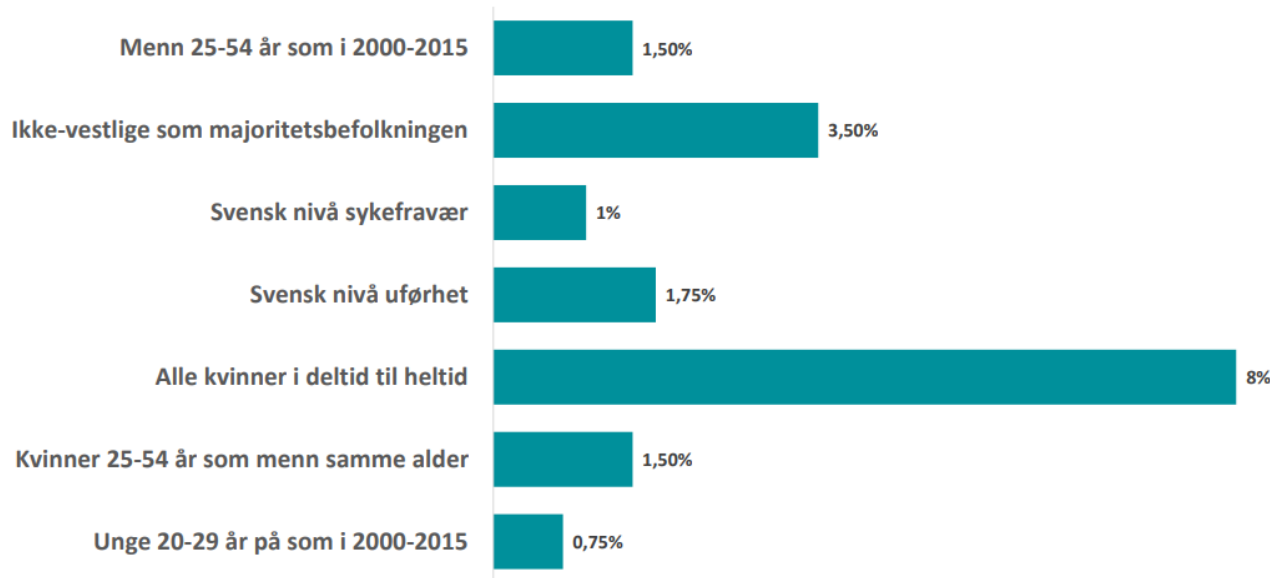
Målretting og behovsprøving

Reformer for økt produktivitet

Mer til vekstfremmende tiltak

Økt og bedre arbeidstilbud

Øke antall timeverk pr. innbygger med 13 pst?

Næringslivet blir viktigere

NORSKE EIERE

Av Mathilde Fasting

NORSK SKATTEREFORM

Kompetent kapital Innovasjon, eierskap og skatt

Veien mot målet – mer samferdsel for pengene

Av Jo M. Bøkken
Ståle Hagen (red.)

Private norske eiere blir viktigere

angfold

- Dynamikk: Grunnleggende transaksjonskostnader, finansieringskretsløp og arbeidsmarketsdynamikk
- Økte kompetanse og kapital
- «Lokalt lokalt»

Gode internasjonale vilkår blir viktigere

Holdningene til næringslivet blir viktigere

Viktige debatter for næringslivet

**Kapitalisme fører til
ulikhet**

**Kolberg: Ønsker at
Økokrim etterforsker
«velferdsprofitørene»**

**Ny måling: Fire av ti vil vrake eller
reforhandle EØS-avtalen**

**Proteksjonisme på
fremmarsj? Norske
partiers
handelspolitikk**

Statens rikdom hindrer privat eierskap
Forfatter: Mathilde Fasteng Publisert: 1/2013 s. 76-77 Redaksjon: utvurdert Skriv ut

**Undersøkelse: Folk flest
sier nei til velferdsprofitt**

Folk flest sier nei til privat profitt på offentlig velferd, viser ny undersøkelse.

**Annethvert bedriftssalg går til
utlandet**

Når norske bedrifter selges kjøper utenlandske interesser rundt halvparten av d
Utenlandskeide selskaper står for en tredel av omsetningen i Norge.

**Ekspertgruppe varsler om
skatt på 65 prosent**

På FNs dag for offentlige tjenester:

**Oslo med i rapport om 835 eksempler
på rekommunalisering av tjenester**

Problemformuleringsprivilegiet

I de brede allmenntidene er økonomi- og næringslivsjournalistikken så godt som forsvunnet.

Det er kanskje på tide å gjøre børs til katedral?

På en søndag

Einar Lie

Professor i økonomisk historie ved Universitetet i Oslo

Sett i ettertid kan vi fastslå at den kritiske, velorienterte økonomi- og næringslivsjournalistikken storhetet i norske allmenntidene ble karrasje, med en medier som er brattene enn det som kan forklares ved den generelle nedgangen i redaksjonell styrke, som LO- og NHO-lederen forleden skrev om i en kronikk her i avisen.

Den vokste gradvis til fra tidlig på 1900-tallet, og på det første halvparten av 1900-tallet var næringslivsstoff i avisene, særlig i Handels- og sjøfartstidende og Aftenposten, men senere vort utinntak holdt i en sveril, respekthall form. Journalister medle seg høflig når leveransene skulle medleves eller en champagnefiske klesnes mot en skapning.

Det gamle tidsskriftet farnard var holdt i samne form. Dette var blad for og om næringslivets menn, uten avlevering, kritikk eller ubehag, med med en eim av kunnig, og det var den eneste salonger over tekst og bilder.

Endringen kom først med Trygve Hegnar's Kapital, som fra 1900-tallet av presenterte kritikk, ofte personrettet journalistikk. Nedlaget i de brede dagaviserne kom først i VG, som tidlig på 1900-tallet blever kritiske saker på høyt nivå. Deretter ble sjangeren flyttet over til Dagens Næringsliv, bygget opp av Kåre Valerius etter at han sluttet å skrive i VG.

Den selvstendige, kritiske økonomi- og næringslivsjournalistikken fikk snart grøt flere organer i Akeravta, andre byer og på Marsendyl.

Vekt og fall
Storhetstiden varre fra tidlig på

Tunge økonomiskaker var ikke ut til å bli prioritert i dagens medienområde. Der det gamle annonsegrunnet har forsvunnet, skriver Einar Lie. Avbildet er en annonse i Aftenposten i 1917 - da avisene hadde tinnarmet annonsemonopol. FOTO: AFTENPOSTENS ARKIV

slag med en Strin Erik Hagren eller Øystein Stray Spetsten, som gir sine beste vurderinger av norsk politikk eller verdenssituasjonen.

Spesialisering og isolering

Vi utter igjen med spesialiserte organer som Dagens Næringsliv og Finansavisen og noen nye nettsider, blant dem E24/Finne/Finne. Det siste lekes tidvis opp på VGs nettside, ellers er dette aviser som leies av spesielt interesserte. Her er det nye stoff om norsk næringsliv, men mindre om økonomisk politikk og nesten ingenting om internasjonal økonomi.

Abonnementprisen for de to papiravisene er høy. En kjøping for levere spredning har ligget i år på person og inntrykk. Men leserne ikke abonnere på spesielle nyheter og oppslag fra norske aviser gjennom tjenesten Retriever.

I et system der vi velger våre ledere, har jeg liten tro på at vi vil gjøre riktige valg hvis ikke mediene lever-

Finansavisen har aldri vært med i dette. Nå har også Dagens Næringsliv trukket seg og dermed ligger også dette hullet i betalingsmurene.

Alt dette bidrar til å gi økonomi- og næringslivsstoffet preg av et stort ekkokammer for dem som er spesielt interessert i slikt og har råd til å betale.

De store utfordringene

Kanskje følger det også en mindre oppmerksomhet om produksjon og verdiskapning med de store oppgavene. Dette er i så fall en farlig utvikling.

Rikdommen gir store muligheter, men også stor fallhøyde, særlig når innstrømmingen og vekten i budsjettene blir store. En klimakrisis dreier seg minst like mye om økonomi som naturfag: utfordringen å finne måter å redusere utslipp som i minst mulig grad går på bekostning av velferd og sysselsetting.

I et system der vi velger våre ledere, har jeg liten tro på at vi vil gjøre riktige valg hvis ikke mediene lever-

nelsen for å skrive om dette feltet fortsatt gjldig. Næringslivet skaper inntekt og arbeid, men det konsumerer også makt og rikdom. Det myrke Norge har noen få, store internasjonalt orienterte selskaper, til stede over hele verden. Og staten er store eier. Dette gir et rom for statlig innflytelse, men også for dårlig styring og misbruk av makt hvis ikke kompliserte regler for etterskap overholdes.

Her er kunnskap avgjørende for demokratisk kontroll, og den bør nå også dem som ikke betaler seg inn til aviser skrevet for de spesielt interesserte.

Klikk og katedral

Når avisredaksjonene for noen tårer siden prioriterte sine ressurser, ble det ofte gjort avveininger mellom børs og katedral, mellom stoff som betalte seg, som næringslivsvarsler som trakk nye annonser, og det som ikke ga så store inntekter, som artikler om personer og enkelt saker.

I dag er situasjonen snudd. Den siste typen saker greier seg brukbart i dagens klikkmarked, mens tunge økonomiskaker ikke ser ut til å gjøre det i dagens medienområde,

Næringslivets plass i mediene

...er det...
...slivet bare...
...har dumme...
...lurer på h...
...xemburg...
...skjev...
...Man...
...forstår ikke business uten å forstå business as usual.

Økonomikommentator NRK Nyheter

NRK søker etter en kommentator som skal bidra med innsikt og analyse om næringsliv og økonomi. Vi er på jakt etter en person med økonomifaglig kompetanse og svært god formidlingsevne, som kan forklare kompliserte økonomiske sammenhenger på en måte som NRKs publikum forstår.

Utviklingen av næringslivsjournalistikken er bekymringsfull | Torbjørn Røe Isaksen og Kari Elisabeth Kaski

Norske bedrifter gir arbeidsplasser og innovasjon, men næringslivet påvirker også store beslutninger for vår fremtid. Da bør ikke pressedeckningen bli snerevre.

Vi ba Siv Jensen om å fortelle hvor hun har kuttet...

SIGURD BJØRNESTAD, TOR ARNE ANDREASSEN
OPPDATERT: 08 OKT. 2015 09:07

Budsjett- prosessen.

I verdens rikeste land.

Kristin Clemet

«Den som vet hvordan pølser og politikk blir laget, får aldri mer en rolig natts søvn.» OTTO VON GUERICKE

OTTO von GRIMMCKE

»DEN STATSÅDÉN SOM IKKE kjemper for sin sak, er ingen god statsråd.« sa Jens Sautenberg til NRK 30. august, rett etter at Regjeringen var ferdig med sin siste ordinære budsjettkonferanse. Mens statsrådene pløye var gårde gjennom underjordiske gangveier, på vei tilbake til kontoret eller en regjeringstil som sto klar for å frakte dem hjem, tok altså statsministere på seg ansvaret for om miljøet og forbrøt folket at alt hadde gått bra. Det blir budsjett i år også.

Vi som nærvarer det, vet hva han snakker om. Men folk blir det veldig lite om hva som egentlig har skjedd. Budsjettens innvirkning på regjeringens arbeid er et godt bevarat minne som selv ikke drevene julekalender forstår seg på. Det kom tydelig frem blant annet i forbindelse med den gamle sykkelkassen-aksjonen 2006. Da gikk det den rødgrüne regjeringen både LO og NHO, pressen og partiene, med å fortelle at den ville kutte i sykkelmyndighetene. Regjeringen ble beskyldt for

Resultater – ikke ressurser

Gjennomføring – ikke beslutning

Langsiktig bærekraft – ikke bare her og nå

KLONG

www.civita.no

